

بازار متشکل ارزی و چشم انداز اقتصاد ایران

مدت هاست که خبر تشکیل بازار متشکل ارزی از زبان رئیس کل بانک مرکزی با اجرای مراحل مختلف آن شنیده می شود. بازاری که قرار است دیگر دست سودجویان را قطع کند و به افراد برای معاملات قانونی اجازه چانه زنی را بدهد اما نه به عنوان دلال یا سودجوی بازار رسمی ارز بلکه به عنوان فعال کارگزار و صراف مجاز در کشور.

هفته گذشته این بازار به طور رسمی با معرفی اعضای هیئت مدیره، فعالیت خود را آغاز و روند کدگذاری برای صرافی ها را اعلام کرد.

بر این اساس قربانی (کانون صرافان)، یوسف حسن پور، صمد کریمی (مدیر اداره صادرات بانک مرکزی)، محمود شکسته‌بند (مدیرعامل شرکت صرافی ملی ایران) و امیر هامونی (مدیرعامل شرکت فرابورس) به عنوان اعضای هیات مدیره این شرکت تعیین شدند. همچنین با تایید هیات مدیره، محمود شکسته‌بند به عنوان مدیرعامل و سخنگوی این شرکت انتخاب شد.

مراد از بازار متشکل ارزی چیست؟

این بازار به صورت معاملات آتی است و بانک مرکزی به عنوان بازیگردان اصلی در این بازار، نرخ ارز را کنترل می‌کند و کشف قیمت هم در این بازار انجام می‌شود.

بر این اساس، بازار متشکل ارزی مدنظر بانک مرکزی نمی‌تواند بورس ارز باشد بلکه بازار شفاف و برخطی است که کارگزاران مجاز بازار ارز (اعم از بانکها و صرافی‌های دارای مجوز) که اینک در سامانه نیما فعالیت می‌کنند و مسئولیت تعیین نرخ توافقی فروشنده و خریدار ارز را بر عهده دارند، می‌توانند در آن به انجام معاملات نقد و حواله ارزی بپردازند.

بر اساس «مقررات مربوط به بازار متشکل معاملات ارزی» نیز که دیروز به تصویب شورای پول و اعتبار رسیده است، بازار متشکل معاملات ارزی، برای ساماندهی و توسعه بازار شفاف، منصفانه و کارا تشکیل شده تا ارزها در آن به صورت نقد مطابق مقررات این مصوبه و سایر مقررات مرتبط با آن در بستر الکترونیکی مورد معامله قرار گیرند.

در مصوبه شورای پول و اعتبار آمده است که در بازار متشکل ارزی، ارزها به صورت نقد معامله می‌شوند و با توجه به اینکه کارگزاران مجاز بازار ارز (اعم از بانکها و صرافی‌های مجوز دار) بازیگران این بازار هستند، می‌توان انتظار داشت معاملات انجام شده در بازار متشکل ارز بر همان سبک و سیاق معاملات جاری بازار باشد که بر اساس نرخ کشف شده در سنا و با اخذ کارمزد انجام می‌شود با این تفاوت که در بازار متشکل جدید، نرخ ارز نیز تحت نظارت بانک مرکزی کشف می‌شود.

این مسئله می‌تواند به واقعیت و شفافیت نرخ ارز کمک کند چراکه کل عرضه و تقاضای بازار ارز در یک پلتفرم جمع می‌شود و نرخ کشف شده از طریق معاملات این بازار، بیش از نرخ کشف شده در سامانه سنا واقعیت دارد.

دستاورد دیگری که راه‌اندازی بازار متشکل معاملات ارزی می‌تواند داشته باشد، زمینه‌سازی برای کاهش تعداد نرخ‌هایی است که اینک برای ارز وجود دارد. به عبارت دیگر، با ایجاد این بازار، قیمتی در معاملات توافقی کشف می‌شود که عمیق‌تر و با اعتبارتر از نرخ‌های صرافی، سنا، بانکی، غیررسمی و ... است و احتمالاً جایگزین همه آنها خواهد شد.

در این وضعیت بانک مرکزی می‌تواند جدای از ارز ترجیحی بر مبنای دلار ۴۲۰۰ تومانی که بنا به ضرورت دوران تحریم برای واردات کالاهای اساسی اختصاص می‌یابد، بقیه ارز موجود در اقتصاد ایران را با نرخ بازار متشکل قیمت‌گذاری و مدیریت کند.

چند نکته مهم درباره بازار متشکل ارزی

- معاملات در بازار متشکل ارزی، به صورت نقد خواهد بود.
- همه صرافی‌ها می‌توانند در این بازار حضور داشته باشند اما باید فرایند احراز صلاحیت حضور در این بازار را طی کنند.
- در تابلوی معاملات فقط حجم و قیمت پیشنهادی درج می‌شود. سیستم پایین‌ترین قیمت عرضه‌کننده و بالاترین قیمت

- تقاضاکننده را مبنای قرار داده و این دو قیمت را همگن می‌کند و این قیمت افتتاحیه بازار در هر روز خواهد بود.
- در قالب آیین‌نامه‌های دامنه تغییر قیمت از آخرین قیمت معاملاتی در روز گذشته و اولین قیمت معاملاتی در ابتدای روز، میزان تغییر قیمت ارز از لحظه بازگشایی بازار تا اتمام ساعت کار بازار مشخص می‌شود. هدف از تعیین این دامنه برای هر روز، مدیریت نرخ ارز در بازار است.
- یکی از شرایط حضور صرافی‌ها در بازار، معرفی یک حساب ارزی و یک حساب ریالی از سوی صرافی‌ها به بانک مرکزی است. صرافان باید وکالت دسترسی به این دو حساب را به بانک مرکزی بدهند. به محض ثبت معامله در بازار، معادل ریالی ارز خریداری شده در حساب متقاضی مسدود و همچنین معادل ارزی آن در حساب ارزی عرضه کننده مسدود می‌شود و اگر حساب خالی باشد، این تقاضا ثبت نخواهد شد.
- فعلا رتبه‌بندی صرافی‌های حاضر در بازار متشکل ارزی در دستور کار این شرکت نیست و هر صرافی می‌تواند تا سقف تعیین شده برای معاملات، اقدام به خرید و فروش کند. اما احتمال دارد در آینده و با بررسی فعالیت صرافی‌ها، این رتبه‌بندی انجام شود.
- احتمالا ساعت کار فعالیت بازار متشکل ارزی 9 صبح و ساعت اتمام فعالیت حدود ساعت 4، (مطابق با ساعت کار بانک‌ها) خواهد بود.
- فعلا برنامه‌ای برای ادغام نیما (بازار ثانویه ارزی) در بازار متشکل ارزی وجود ندارد.
- یک طبقه از ساختمان بانک مرکزی در خیابان فردوسی به بازار متشکل ارزی اختصاص می‌یابد و هم‌اکنون اقدامات نهایی برای تجهیز این سالن در حال انجام است.
- قیمت‌ها به تدریج روی تابلوی صرافی‌ها که برگرفته از قیمت معاملات در بازار متشکل ارزی است، به صورت برخط و لحظه به لحظه انجام می‌شود.

مزایای بازار متشکل ارزی

تشکیل و رونق بازار متشکل ارزی، اتاق‌های تاریک که توسط برخی افراد سودجو برای تعیین قیمت ارز شکل گرفته را از بین خواهد برد. این بازار دیر در کشور شکل گرفت و باید زودتر از این تاریخ ایجاد می‌شد تا بتواند اعتماد مردم را برای تبادل ارز جلب و مانع نوسانات در این بازار شود.

در شرایط کنونی باید اعتماد سرمایه اجتماعی برای فعالیت در بازار متشکل ارزی جلب شود تا شاهد ایجاد رونق در این مجموعه باشیم. نهادهای دولتی، بخش‌های خصولتی و خصوصی که بنیادهای مالی قوی دارند باید وارد بازار متشکل ارزی شوند تا اطمینان مردم برای فعالیت در این بازار جلب شود، در غیر اینصورت در شرایط فعلی نباید انتظار داشت که مردم وارد این بازار شوند.

بازار متشکل ارزی عرضه و تقاضای واقعی را جلب کرده و بازار رقابتی سالم در کشور شکل می‌دهد که قیمت واقعی ارز در این بازار کشف می‌شود. ایجاد بازار متشکل ارزی سبب می‌شود دیگر شاهد جهش ناگهانی نرخ ارز نباشیم و نوسانات فراوان در بازار ارز اتفاق نیفتد.

تشکیل بازار متشکل ارزی اتاق‌های تاریک که توسط برخی افراد سودجو برای تعیین قیمت ارز شکل گرفته را از بین می‌برد و کسب و کار دلان در این بازار را کساد می‌کند.

اگر بازار متشکل ارزی رونق نگیرد فقط یک ساختار اداری جدید در کشور شکل گرفته که هیچ کارایی ندارد. ایجاد این بازار سبب می‌شود دیگر شاهد جهش ناگهانی نرخ ارز نباشیم و نوسانات فراوان در بازار ارز اتفاق نیفتد.

اساس کار این بازار بر پایه نظارت بانک مرکزی و فعالیت بانک و صرافی‌هایی که قوانین مرتبط بانک مرکزی را پذیرفته‌اند بوده و با ایجاد و رونق این بازار دلان دیگر نقشی در فعالیت‌های ارزی نخواهند داشت.

ابعاد مختلف بازار متشکل ارزی

بازار متشکل ارزی در روزهای آینده شروع به کار خواهد کرد و بررسی‌ها نشان می‌دهد که بازیگران این بازار در گام نخست صرافی‌ها خواهند بود و بانک مرکزی نیز به‌عنوان بازارساز حضور خواهد داشت و از معاملات این بازار یک نرخ تعادلی برای ارز کشف خواهد شد.

درخصوص فعالیت بازار متشکل ارزی دو نگاه وجود دارد، نگاه نخست معتقد است که این بازار یک حرکت رو به جلو در جهت شفافیت و کاهش عدم تقارن اطلاعات در معاملات خواهد بود.

در مقابل برخی کارشناسان نیز معتقدند سیاست‌گذار باید در خصوص برخی نکات مانند نوع حضور و مداخله بانک مرکزی، اعتمادسازی در حساب‌های ربالی و ارزی، فعالیت بازار در ساعات‌های غیراداری و شرایط فعالیت بازیگران خرد شفاف‌سازی کند.

<https://www.otaghkhabar24.com/news/170842> **Source URL:**